

Görünüş Terimlerinin Türkçeleştirilmesi Üzerine Bazı Gözlem ve Öneriler

Mine Güven
Beykent Üniversitesi

This study focuses on a number of grammatical and lexical aspect terms and their Turkish counterparts. Key terms are briefly defined and the choice of various terms is justified. In addition, some Turkish translations are suggested for those aspectual terms that have not yet been introduced into the Turkish aspectual terminology.

Key words: *grammatical aspect, lexical aspect, aspectual terms*

Bu çalışmada çağdaş kuramlar çerçevesinde incelenmiş temel görünüş kavramları ele alınarak tanımlanmakta ve Türkçe’de henüz yerleşmiş bir karşılığı bulunmayanlara yeni terim önerileri getirilmektedir.

Anahtar sözcükler: *görünüş, kılınış, görünüş terimleri*

1. Giriş

Aristo’dan bu yana ilgi odağı olmuş ve çoğunlukla zaman ulamı ile beraber ele alınmış olan görünüş ulamı 1970’li yıllardan bu yana zaman ulamından bağımsız olarak da incelenerek önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir (bkz. Binnick 1991). Başta Comrie (1976) olmak üzere pek çok saygın araştırmacı sayısız dilden elde edilmiş verilere dayanarak görünüş ulamını ve ilintili kavramları tanımlayarak terim önermişlerdir (bkz. Dik 1989, 1997; Smith 1997, Dahl 1981, 1985; vb.). Johanson’un (1971) Türkçe’de görünüş üzerine yazılmış öncü eserinden etkilenen Dilaçar (1974) ise görünüş terimlerinin Türkçeleştirilmesine öncülük etmiştir. Ancak bu konuda Türkçe yayımlanmış araştırmalar yabancı dillerdeki yayınlarla karşılaştırıldığında sınırlı sayılır.¹ Bunun nedeni alanın araştırmacıların ilgisini çekmemesi değildir elbette. Büyük olasılıkla, asıl neden, bazı kavramlar için henüz Türkçe terim önerilmemiş olması ve şu ana kadar önerilen Türkçe terimlerin de yeterince yaygınlaşmamış olmasıdır. Bu çalışmada çağdaş kuramlar çerçevesinde incelenmiş temel görünüş kavramları ele alınarak tanımlanacak ve henüz yerleşmiş bir karşılığı bulunmayanlara yeni terim önerileri getirilecektir. Böylece görünüş konusuna ilgi duyabilecek araştırmacıların kavramları daha iyi anlayarak Türkçe terimleri kolaylıkla kullanabilmelerine ve özgün kavram/terim önerebilmelerine olanak sağlanmış olacaktır. Çalışma şu biçimde düzenlenmiştir: İkinci bölümde görünüş alanında karşılaşılan kavram ve terim sorunlarıyla ilgili bazı gözlemler ortaya konulacak, üçüncü bölümde de temel kavramlar tanımlanarak bazı terim sorunlarına çözüm önerileri getirilecektir. Son bölümde ise sonuçlar özetlenecektir.

2. Görünüş Alanında Kavram ve Terim Sorunları

Görünüş alanında yalnızca Türkçe açısından değil başka dillerde de kavram ve terimler konusunda hala görüş birliği sağlanabilmiş değildir. Tek bir kavram için birden fazla terim önerildiği ya da tek bir terimin birden fazla kavram için kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, hem alanın kesin yargılara olanak tanımayan karmaşıklığına, hem de araştırmacıların sadece kendi önerdikleri terimleri kullanmaktaki ısrarına bağlanabilir. Türk dilbilimi açısından görünüş alanında karşılaşılan sorunlar kavram ve terim sorunları olmak üzere iki ana başlık altında toplanabilir.

Kavram sorunları birbiriyle yakından ilgili üç nedene bağlanabilir: yanlış anlama, görünüşün zaman ya da kiplik ulamlarıyla karıştırılması ve geleneksel dilbilgisi sınıflamalarından ayrılmama. Yanlış anlamaların temelinde tek bir kaynağa bağlı kalmak ya da kuramsal gelişmeleri yakından izlememek yatabilir. Bunun doğal sonucu ise kavramlara tam anlamıyla hakim olamamaktır. Kimi yerli kaynakta kılınış (*Aktionsart*) ile dilbilgisel yollarla ifade edilen görünüş (*viewpoint*) arasındaki temel fark hala ortaya konulamamıştır (bkz. Dilaçar 1974).

Örneğin, rastgele seçilmiş Koç (1992)'de *görmüş ol-* çevrik yapısı İng. *perfective* karşılığı 'geçmiş zaman görünüşü' olarak sınıflandırılmıştır (s. 119). *Gelmez ol-* ise hem 'geniş zaman görünüşü,' hem de İng. *durative* karşılığı 'sürerlik görünüşü' olarak verilmektedir (s. 124, 251). Verilen öteki görünüş ulamlarından bazıları ve örnekleri şöyledir: 'gelecek zaman görünüşü' *gelecek ol-* (s. 120), 'isteklenme görünüşü' *geleceği tut-* (s. 153), 'sona erme görünüşü' (Fr. *resultatif*) *Unuttum gitti.* (s. 235), 'tezlik görünüşü' *ölmeyegör-* (s. 259), 'yaklaşma görünüşü' (İng. *approximative*) *çarpıtı çarpacak, düşüyor olması* (s. 298), 'yapmacık görünüşü' (İng. *simulative*) *duymamış ol-* (s. 307), vb. Kılınış ulamı altında ise sırasıyla şu alt başlıklar ve örnekler bulunmaktadır: 'başlama' *canlan-, aç-, vb.*, 'sürdürme' *ara-, bekle-, vb.* ve 'bitirme' *piş-, iç-, ye-, vb.* (s. 166). 'Karşıt görünüş' için verilen örneklerle (örn. *Hiç değilse Ahmet gelseydi.*) görünüşün kiplikten ayrıştırılmadığını göstermektedir (s. 161). Yukarıdaki hangi ölçütlere dayandırıldığı belirtilmeyen örneklerle sınıflamaya göre, görünüşü kılınıştan herhangi bir (tercihen de yardımcı eylemler üzerinde yer alan) eylem çekim eki ayırıyor olmalıdır. Yine rastgele seçilen bir başka yapıtta *Yağmur yağıyordu.* tümcesinde "eylemin bitmiş görünüşlü şimdiki zamanda" yapıldığı belirtilerek "bileşik zamanlı eylemlerde ikinci zaman eki genellikle görünüşü gösterir" denilmektedir (bkz. Hengirmen 1999:194).

Özetle, Dilaçar (1974)'ün dilbilgisi yapıtlarıyla ilgili saptamaları halen geçerliliğini korumaktadır. Tanımlarda ve örneklerde görünüş, zaman ve kip altulamalarının birbiriyle karıştırılması, çağdaş dilbilim bulgularından habersiz ya da onlara ilgisiz kalarak geleneksel terim ve sınıflamaların yeğlenmesinin bir sonucu olmalıdır.

Görünüş alanındaki terim sorunları ise tutarsızlık, görüş birliğine varılamaması ve terim üretme güçlükleri olmak üzere üç temel nedenden kaynaklanmaktadır. Önemsiz gibi görünse de terimlerdeki tutarsızlık alana ilgi duyan araştırmacıların yabancı dilde

yazmaya yönelmelerine neden olmaktadır. Örneğin, İng. *telicity* kavramı için +/- uçnokta, +/- son noktalı, kapalı uçlu/açık uçlu ve bitimli/bitimsiz terimleri kullanılmıştır. Hatta bu kavram için aynı çalışma içinde iki ayrı terim kullanıldığı görülmektedir. Öte yandan, *bitmişlik* terimi hem İng. *perfective* hem de İng. *perfect* için kullanılarak bu iki bağımsız ulam arasındaki ayrım görmezden gelinmiştir. Terimler konusunda görüş birliğine varılabilmesi içinse öncelikle uygun ve verimli çalıştay ortamlarının sağlanması gerekmektedir. Böylece terim üretmedeki kimi güçlüklerle başa çıkılabilir.

Bu güçlüklerden en önemlisi terimlerin yabancı dilden sözcük düzeyinde çevrildiklerinde kavramı karşılamakta yetersiz kalmalarıdır. Kaynak dildeki bir sözcüğün erek dildeki karşılığının anlamsal alanı, kökeni ya da çağrışımları değil denk, benzer bile olmayabilir. Örneğin, İng. *perfect* terimini Türkçe'ye birinci anlamıyla ('kusursuz') çevirmek söz konusu bile olamaz çünkü bu sözcük kökenindeki anlamından alabildiğine uzaklaşarak saydamlığını yitirmiştir. Üstelik, bu terimin ad olduğu altulam her dilde farklı biçimde ifade edildiği ve bazen de zaman ulamı altında değerlendirildiği için ne tanımını ne de sınıflandırılması konusunda uzlaşılabilir. Bu aşamada, terim üretecek araştırmacıların hem kaynak ve erek dillere hakim, hem de alanda kabul gören kuramları tam olarak özümsemiş olmaları tanım ve kavramla örtüşmeyen kusurlu ya da yetersiz terimlerin türetilmesini engelleyebilir.²

3. Kavram ve Terim Sorunlarına Çözüm Önerileri

Görünüş alanında Dilaçar (1974)'te sözü edilen kavram ve terim sorunlarının halen sürdüğü görülmektedir. Bu bölümde çağdaş görünüş kuramlarında tartışılan bazı temel kavramlar tanımlanarak Türkçe terim üretilmesine katkıda bulunulmaya çalışılacaktır.³

3.1 Görünüş

Görünüş, olay ve durumların zamansal yapısını ve nasıl sunulduğunu kapsayan anlamsal alanın adıdır (bkz. Smith 1997:1). Bu anlamıyla hem *grammatical aspect* (görünüş), hem de *lexical aspect/Aktionsart* (kılınış) terimlerini kapsar. Biçimbirimler gibi dilbilgisel yollarla ifade edilen görünüş, konuşan kişinin olayı/durumu nasıl sunduğuyla ilgilidir. Örneğin, olay/durum devam etmektedir, tamamlanmıştır ya da sık sık tekrarlanmaktadır. *Ingressive aspect* 'başlamalı görünüş' teriminde olduğu gibi tam olarak ne görünüşe ne de kılınışa dahil edilebilen daha özel anlam ayrımları da 'görünüş' terimiyle ifade edilebilmektedir.

Comrie (1976)'da zamansal içyapı açısından tanımlanan ve çoğu dilde eylem çekim ekleriyle ifade edilen temel görünüş karşıtlığı İng. *perfective/imperfective* terimleri ile gösterilir. Birinci terim zamansal içyapılarına odaklanılmayan ve bir bütün olarak sunulan durum ve olayları tanımlar. İkinci terim ise zamansal içyapısı belirli olan ve herhangi bir altaralığına odaklanılan durum ve olayları tanımlar.

Dilaçar (1974)'ün bu karşıtlık için önerdiği *bitmişlik-bitmemişlik* ikilisi alanda kabul göreerek iyice yerleşmiştir. Aynı karşıtlık için Erkman-Akerson & Ozil (1998) ise *bitirlik-bitmezlik* terimlerini kullanmıştır.⁴ Bu terimlerin ortak özelliği *bit-* eyleminden türemeleridir. Bu eylemin tek sakıncası ise tamamlanma çağrışımıdır.⁵ Comrie (1976) tamamlanmanın sonlanmadan ayrı olduğunu belirtmiş, Smith (1997) ise bitmişliği uç noktaları dahil edilmiş bir bütün olarak tanımlamıştır. Öte yandan, *bit-* eylemi *bütün* sözcüğünün de kökenini oluşturan Eski Türkçe *büt-* eyleminden gelmektedir (bkz. Tietze 2002:408, 357). Bu açıdan, tamamlanma çağrışımından haberdar olunarak 'bütüncül' anlamıyla kullanıldıkları takdirde bu terimlerin doğru bir seçim olduğu söylenilebilir.

Bu kavramlara bugün yeni terimler önerilecek olsaydı *tam*, *bütün* ya da *tüm* köklerinden yola çıkılması uygun olurdu. Ne yazık ki, Dilaçar (1974)'ün (*bitmişlik/bitmemişlik* kavramlarını gösteren) Fr. *aspect de l'accompli/aspect de l'inaccompli* karşılığı olarak önerdiği *tümlenişli/tümlenişsiz* ikilisi hiç fark edilmemiştir. Böylece *tümlen-* gibi öz Türkçe ve türeme açısından son derece verimli olabilecek bir sözcük gözden kaçırılmıştır. Birçok dilde bağımsız bir bakış açısı olarak kabul edilmeyen ve Smith (1997)'de özel yapı ya da bakış açılarının genişletilmiş yorumları olarak sınıflandırılan, ama kökeni açısından *perfective/imperfective* ikilisiyle yakın akraba olan *perfect* için önerilecek bir terim için de *tümlen-* uygun bir eylem kökü oluşturabilirdi. Bu aşamada, Arapça *tamm* sözcüğünden gelen *tamam* sözcüğünün kök anlamı "bitmiş, son biçimini almış, eksiği kalmamış, olgunlaşmış" olduğu için *perfect* için uygun bir kök olabilir (bkz. Eyüboğlu 1995:638).⁶

Görünüş konusundaki çağdaş yaklaşımlara gelince, Smith (1997) 'bakış açısı' terimiyle konuşan kişinin görünüş ulamını ifade etmedeki öznel seçimini vurgular ve görünürlük kavramından, zamansal içyapıdan ve uç noktalarından yola çıkarak tanımladığı bitmişlik ve bitmemişlik bakış açılarına bir üçüncü bakış açısı ekler: *neutral viewpoint* 'sıfır bakış açısı'.⁷ Bu bakış açısında herhangi bir biçimbirim bulunmaksızın (örn. Fransızca, Çince ve Navajo gibi dillerde) hem açık uçlu (ancak tamamen sınırsız olmayan), hem de kapalı uçlu okuma sağlanabilir. Smith (1997)'deki yaklaşımın özelliği, bakış açısının ve hal türünün iki bağımsız bileşen olarak kabul edilerek hal türü kaymalarının ve genişletilmiş yorumların kolayca açıklanabilmesi ve görünüşün söylemle ilgisinin *Discourse Representation Theory* (Söylem Temsil Kuramı) çerçevesinde ele alınabilmesidir.

İşlevsel dilbilgisi çerçevesinde Dik (1989, 1997) görünüşü dört temel sınıfta ele alır: İlk sınıfta bitmişlik/bitmemişlik karşıtlığı yer alır. Evreli görünüş sınıfında başlamalı görünüş, sonlanmalı görünüş, ilerlemeli görünüş ve devam etmeli görünüş kavramları bulunur. Bu iki sınıf, hal türlerinin içyapılarıyla yakından ilgilidir. Hal türlerinin niceleme özelliklerinden yola çıkan nicelemeli görünüş ise üstüsteli görünüş, alışkanlık görünüşü ve yinelemeli görünüş altulamalarını içerir. Dik (1989)'da aşamalı görünüş olarak sınıflandırılan yakın gelecek görünüşü, çok yakın gelecek görünüşü, yakın geçmiş tamamlık ve tamamlık ise Dik (1997)'de görüş açılı görünüş altulamında

değerlendirilmiştir. Bu altulamda hal türlerinin bir dış zamansal gönderme noktasıyla ilgisi göz önünde bulundurulur. Son zamanlardaki işlevsel dilbilgisi çalışmalarında, görünüş, dilbilgisel yollar kullanılarak özne ve/veya nesneye/nesnelere atfedilen bir özellik ya da ilişkinin zamansal yapısının söylemle ilgili parçalarının durum öncesi ve durum sonrası içerecek biçimde seçilmesi olarak tanımlanmaktadır (bkz. Boland 2006: 44, 51).

Zaman-ilişkisel yaklaşımın temelinde zaman aralıkları arasındaki sıralama ve örtüşme ilişkileri bulunmaktadır. Geleneksel yaklaşımlardaki olay zamanı, konuşma zamanı ve gönderme noktasından ayrı bir başka gönderme aralığı olan konu zamanı önerilir. Böylece, zaman ulamı, olay zamanı ile konuşma zamanı arasındaki öncelik/sonralık/eşzamanlılık ilişkisi yerine konu zamanı ve konuşma zamanı arasındaki ilişki üzerinden, bakış açısı ise konu zamanı ile olay zamanı arasındaki ilişki üzerinden tanımlanır. Bu yaklaşımda bitmişlik ve bitmemişliğin yanı sıra tamamlık ve yakın gelecek görünüşü de bağımsız bakış açıları olarak kabul edilir (bkz. Klein ve başkaları 2000).⁸

Görünüş ulamında nicelemenin belirleyici etkisini kanıtlayan parça yapısı yaklaşımı, nesnelere içyapısı ile durum ve olayların zamansal içyapısı arasındaki benzerlikleri ortaya çıkarır. Ereksiz hal türleri (edim, durum) nicelememiş nesnelere (*bisiklet, şeker*), erekli hal türleri ise (tamamlama, erişme) ise nicelemiş nesnelere (*iki bisiklet, üç kaşık şeker*) benzerlik göstermektedir. Sayılamaz nesnelere ve ereksiz hal türlerinin ortak özelliği, içyapılarının özdeş olması ve herhangi bir alt parçalarının nesnenin/halin tamamının özelliklerini yansıtmamasıdır. Sayılabilen nesnelere ve erekli hal türlerinin içyapıları özdeş olmadığından herhangi bir alt parça nesnenin/halin tamamının özelliklerini yansıtmaz (bkz. Krifka 1989).

3.2 Kılımış

Sözcüksel yolla ifade edilen kılımış, olayın/durumun içyapısını, örneğin, başnokta, sonnokta ya da iç aşamalarını ele alır. Sözü edilen bu zamansal özellikler aynı zamanda dilbilgisel görünüşle de ilgili olduğundan, bazı yaklaşımlarda kılımış bazen görünüşe indirgenmeye çalışılmış ya da daha çok kiplikle bağdaştırılabilecek bazı sınıflamalar önerilerek kavram karmaşasına neden olunmuştur.⁹

Smith (1997), kılımış geleneksel yaklaşımlardan farklı olarak yalnızca eylem bağlamında değil, eylemin anlamını tamamlayan özne ve nesnelere de kapsayan eylem takımı bağlamında tanımlamıştır. Eylem takımının gösterdiği üç zaman/görünüş özelliğine göre (+/- devinimli, sürerli ve erekli) beş idealize edilmiş hal türü tanımlanır: durum, edim, erişme, tamamlama ve (bir) anlık edim. Edim sürerlik gösterir, devinim içerir ama ereksizdir. Bir anlık edim ise edimden sadece sürerlik açısından farklıdır. Devinim içeren tamamlamayla erişme erekli olduklarından edimden ayrılırlar. Ayrıca, erişme tamamlamanın tersine sürerlik içermez. Durum ise devinim ve ereknokta içermez ama sürerlik gösterir. Durumlar değişim gösterme özelliğine sahip olup olmamalarına göre iki türdür: öz nitelik ve geçici nitelik.¹⁰

İşlevsel dilbilgisi bağlamında Dik (1989, 1997)'de ise Smith (1997)'deki üç zaman/görünüş özelliğinden ayrı iki özellik daha kullanılarak (+/- denetim ve deneyim) şu hal türleri (*states of affairs*) önerilir: eylem, süreç, tamamlama, değişim, edim, devinim, konum ve durum. Ancak, bu ayrıntılı sınıflama Smith (1997)'ninki kadar kabul görmemiştir.

Son olarak, yukarıda sözü edilen kavram karmaşasını ve yanlış anlamları önleyebilmek, ve zaman, görünüş ve kılımış ilişkisini daha açık olarak ortaya koyabilmek için aşağıdaki (1-2)'ye bakalım. (1a-g)'de olay zamanı geleneksel zaman tanımına göre konuşma zamanıyla öncelik ilişkisi içinde olduğundan geçmiş zaman gösterilmektedir. (1a), (1c), (1e) ve (1f)'deki olay ve durumlar bitmişlik bakış açısıyla, (1b), (1d) ve (1g)'dekiler ise bitmemişlik bakış açısıyla sunulmuştur. (1c)'de *az önce* belirtecinin de katkısıyla bitmişlik bakış açısının genişletilmiş bir yorumu olan yakın geçmiş tamamlık ifade edilmektedir. (1d)'deki *-mAz ol-* çevrik yapısıyla ifade edilen ise şudur: Geçmişteki bir gönderme noktasından itibaren (GN) ilham perileri uğramamaya başlamıştır (durum değişikliği, *son zamanlarda* belirtecinin gösterdiği zaman aralığı boyunca devam eden alışkanlık görünüşü). Bu hal, ilhamın gelmesi (OZ1) ve onun ardından bestenin yapılması (OZ2) ile sona ermiştir. Konuşma zamanına göre (KZ) geçmişteki bu iki olay (OZ1, OZ2), görece olarak karşılaşma olayından (OZ3) da önce gerçekleştiği için *ol-* yardımcı eylemi *-mİş-Dİ* eklerini taşımaktadır (bkz. 2).

- (1) a. Dün akşam sahilde bir arkadaşla karşılaştı-m.
b. Neşe içinde yürü-yor-du.
c. “Az önce bir beste yap-tı-m, hem de yarım saatte.
d. Son zamanlarda ilham perileri uğra-maz ol-muş-tu.
e. Birdenbire kafamda bir şimşek çak-tı işte!” de-di.
f. Yarım saat kadar beraberce yürü-dü-k.
g. Hava da öyle güzel-di ki.
- (2) ...GN...OZ1 (ilham gel-)....OZ2 (beste yap-)....OZ3 (karşılaş-)...KZ..

(1a)'da erişme, (1b), (1d) ve (1f)'de edim, (1c)'de tamamlama, (1e)'de bir anlık edim ve (1g)'de durum (geçici nitelik) hal türleri örneklendirilmiştir. (1c)'de bir zaman aralığı gösteren *yarım saatte* belirteci erekli tamamlama hal türü, (1f)'de süre gösteren *yarım saat kadar* belirteci ise ereksiz edim hal türü yorumunu desteklemektedir.

4. Sonuç

Sonuç olarak, ne yazık ki Dilaçar (1974)'te ortaya konulan sorunların günümüzde de kısmen sürdüğü görülmektedir. Türkolog ve dilbilimcilerimizin el ele vererek çağdaş dilbilim kuramlarının ışığında dilbilgisi kitaplarımızı yeniden ele almalarında büyük yarar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra görünüş terimlerinin bir an önce Türkçeleştirilmesi

gerektiği açıktır. Önerilen terimler üzerinde uzlaşılması ve alanda çalışan araştırmacılar tarafından tutarlılıkla kullanılması alana olan ilgiyi artırmakla kalmayıp Türkçe'nin bir bilim dili olarak yerleşmesine ve genel olarak da Türk dilbilimine katkı sağlayacaktır.

Notlar

¹ Türkçe'de kılınış ve görünüşle ilgili (2006 yılına kadar) yapılmış çeşitli bilimsel çalışmalar Robert I. Binnick'in hazırladığı (<http://www.utsc.utoronto.ca/~binnick/TENSE/OnTurkish.htm>) adresindeki kaynakçada yer almaktadır. Yer kısıtlaması nedeniyle (çoğu yabancı dilde hazırlanmış) çalışmalarının kaynakçalarını veremediğim zaman/görünüş alanının önde gelen araştırmacılardan bazıları şunlardır: M. Aksan, Y. Aksan, A. Aksu-Koç, G. Aygen, M. Enç, E.E. Erguvanlı-Taylan, F. Erkman-Akerson, M. Güven, C. Kerslake, M. Nakipoğlu-Demiralp, Ş. Ozil, E. Sezer, G. van Schaaijk ve F. Yavaş.

² Terimler konusunda Türkçe'nin zengin sözcük türetme olanaklarından gerektiği kadar yararlanılmadığı belirten Zülfiyar (1991), örnekleme, kök ve gövdelerden yararlanma, sözcük türlerini değiştirme, genel dilden sözcük aktarma, tarihi Türk metinlerinden sözcük aktarma ve çağdaş Türk lehçelerinden yararlanma gibi terim yapma yol ve ilkelerinden söz etmektedir. Bunların dışında, ISO 704 (2000)'de sözü edilen yollardan Türkçe'ye uygun olanlar şunlardır: bileşik sözcük ve kısaltma üretme, zaten var olan biçimlerin anlam kayması ya da genişlemesi yoluyla, ya da somut anlamlı sözcüklere soyut anlam yüklenmesiyle terimleştirilmesi, başka bir çalışma alanından ödünçleme ve sözcüğü sözcüğüne, kalıp olarak çeviri (calque). ISO 704 (2000)'e göre, yeni terim önerilirken dikkat edilmesi gereken temel ilkeler şunlardır: Her dilin kendine özgü sözcüksel, biçimbirimsel, sözdizimsel ve sesbilimsel özellikleri olduğuna göre terim yapma ilkeleri de o dilin özelliklerinden yola çıkılarak belirlenmelidir. Bir başka deyişle, terimler söz konusu dilin genel ses ve sözcük türetme özelliklerine uygun olarak türetilmiş olmalıdır. Tek bir terim tek bir kavramı ifade etmeli, seçilebilecek terimler arasında ayrıştırıcı özelliklerin öncelendiği ve türemeye uygun köklerden türetilmiş terimler yeğlenmelidir. İyi bir terim, kısa ve öz, biçimbirimlerinden anlamı kestirilebilecek kadar saydam, olumlu ya da olumsuz çağrışımlardan arınmış ve tanım gerektirmeyecek kadar açık olmalıdır. Böylece, biçimbirimsel yapı ya da yan anlamlardan kaynaklanan herhangi bir yanlış anlamaya meydan verilmeyerek, söz konusu kavramın doğru olarak anlaşılmasını sağlanabilir. Ayrıca, kavram ve terimler de kendi aralarında bir bütünlük içinde olmalıdırlar.

³ Ağırlıklı olarak Smith (1997)'de önerilen terimlerin yanı sıra Dik (1989, 1997), Krifka (1989), Iatridou ve başkaları (2000) ve Klein ve başkaları (2000)'de geçen bazı terimleri içeren aşağıdaki listede görünüş alanında şimdiye kadar yerleşmiş olan Türkçe terimler italik olarak verilmiştir.

⁴ Erkman-Akerson & Ozil (1998)'deki *biterlik* ve *bitmezlik* terimlerinin örneklerinde (sırasıyla, *-Ar* 'bitebilme özelliğine sahip' ve *-mAz* 'hiç bitmeyen, sonsuza kadar devam edebilen') tanıma aykırı çağrışımlar bulunmaktadır. Oysa, başlamış olan her hal sona ereceğine göre, Dilaçar'ın önerdiği terimlerdeki *-miş/-me-miş* ekleri tanımı daha iyi yansıtmaktadır.

⁵ Türkçe'de *bit-*, *bitir-*, *sona er-*, *sona erdir-*, *sonlan-*, *sonlandır-*, *tüken-*, *tüket-*, *tamamla-*, *tamamlan-* gibi eylemler tamamlanma, *-mAyI bırak-*, *dur-*, *durdur-*, *ara ver-*, *din-*, *kesil-* gibi eylemler ise sonlanma çağrışımı içeriyor gibi görünmektedir. Ancak, *bit-* eyleminde her iki çağrışım da bulunuyor olabilir. Örneğin, *Boya işi bugünlük bitti/sona erdi.* tümcesinde sonlanmadan, *Yarın bu odayı tamamen bitirmeye/??sona erdirmeye çalışalım.* tümcesinde ise tamamlanmadan söz edilmektedir. Bu nedenle, bitmişlik/bitmemişlik terimlerinin tanımlarına uygun olarak kullanılması, *achievement* karşılığı 'bitirme' ve *telic* karşılığı 'bitimli' terimlerinden de kaçınılması daha uygun olabilir.

⁶ Iatridou ve başkaları (2000:9) tümel ve tikel olmak üzere iki temel tamamlık altulama tanımlanmaktadır. Örneğin *2006'dan beri Ankara'da çalışıyor.* tümcesinde olduğu gibi bir hal,

tamamlık zaman aralığı boyunca gerçekleşiyorsa tümel tamamlık gösterir. Öte yandan, bir hal, tamamlık zaman aralığı süresince en az bir defa gerçekleşiyorsa tikel tamamlık ifade eder. Tikel tamamlığın üç türü vardır: deneyimsel tamamlık (örn. *Ben Ankara'da iki kez buldum.*), yakın geçmiş tamamlık (örn. *Az önce Ankara'dan döndüm.*) ve sonuçlu tamamlık (örn. *Ayrılan yanlışlıkla üzerime döktüm.*). Tümel (Osm. küllî) ve tikel (Osm. cüzî) tamamlık nicelemeyle de bağlantılı olduğu için bu terimler felsefe/mantık alanından ödünçlenmiştir.

⁷ Bu terim için Dilaçar (1974)'te *aspect nul* için önerilen 'sıfır görünüş' teriminden yola çıkmak uygun görünmektedir.

⁸ Yine uçnoktalarından yola çıkan bir yaklaşım olan Johanson (1994)'ün *terminalperspektivisch* (uçnoktası görüş açılı) görünüş tanımı şunlara dayanır: Eⁱ (terminus initialis/başnokta), E^f (terminus finalis/sonnokta), and E^c (cursus/aralık). *Postterminalität* (post terminum suum/ bir noktada) ve *Intraterminalität* (intra terminos/ noktalar arası) geleneksel bitmişlik/bitmemişlik karşılığını gösterir. *Postterminalität*'te 'kritik uçnoktası' geçilmiştir. Bu kritik uçnoktası kılınışa göre değişir. *öl-* 'final-transformative' (erekli, tamamlanmış) ve *oyna-* 'non-transformative' (ereksiz, sonlanma) gibi eylemlerde kritik uçnoktası sonnoktayla aynıdır. *Uyu-, yat-* 'initial-transformative' (ereksiz, başlamalı) gibi eylemlerde ise kritik nokta başnoktayla aynıdır (bkz. Johanson (1971:194)). Bu 'kritik uçnoktası' görüşü bağımsız olarak Klein ve başkaları (2000)'de 'ayrıcalıklı evre' olarak ortaya çıkar ve aslında (zaman şemalarından hem hal türleri hem de bakış açıları için yararlanıldığından) kılınışı bakış açılarına indirgeme eğilimlerinin bir sonucudur. İşlevsel dilbilgisi çerçevesinde de benzer yaklaşımlar görülmektedir (bkz. Boland 2006). Johanson (1971, 1994)'te önerilen kimi Almanca terimler Uğurlu (2003)'te Türkçeleştirilmiştir, örneğin, *bakış* (Aspekt), *eylem* (Tätigkeit), *istem* (Valenz), *kılınış birliği* (Aktionalphrase), *bakış birliği* (Aspektphrase), *sınırlar arası* (Intraterminalität), *sınır ötesi* (Postterminalität), *başlangıç sınırı*, *bitiş sınırı*, *sürek*, vb. Buradaki sorun ise örneğin *Aspect* için çoktan yerleşmiş 'görünüş' yerine 'bakış' teriminin önerilmesidir. 'Sınır' sözcüğü ise 'uçnokta' anlamında kullanıldığı için sınırla uçnoktası arasındaki ayırım yansıtılamamaktadır. Dahl (1981) *telic* ile *bounded* terimlerinin ayrıştırılmasını savunmuştur. Smith (1997)'de de *endpoint* ile *bound* aynı anlama gelmemektedir.

⁹ Dilaçar (1974)'te Türkçeleştirilen, ancak günümüzde görünüş kapsamında değerlendirilmeyen bazı Fransızca terimler şunlardır: araçlamalı (instrumentatif), büsbütünlük aspekti (exhaustif-résultatif), donatmalı (équipatif), edişli (agentiel), etkilemeli (affectif), etmeli (factitif), kapsamlı (possesyonel), olmalı (existentiel), oluşlu (virtuel), uğraşmalı (tractitif), yapmalı (effectif), yeğinlemeli (intensif), yeğnilmeli (dimunitif), yoksunlamalı (privatif) ve zararına aspekti (détérioratif-résultatif).

¹⁰ Hal türü terimindeki 'hal' karşılığı *situation* sözcüğü Comrie (1976) tarafından hem durumları, hem de olayları kapsayacak bir genel terim olarak önerilmiştir. Türkçe'de 'hal' aslında 'durum' sözcüğüyle eşanlamlı gibi görünse de hem devinimli (*Vah başımıza ne haller/*durumlar geldi.*), hem de durağan (*Bak ne haldeyiz/durumdayız.*) anlamları vardır. Bu açıdan, hem meydana gelme hem de bir durumda bulunma anlamı içerir. *Telicity* için önerilen terimlerden 'uçnoktalılık,' *uç* sözcüğü "uzun bir şeyin baş ya da son noktası" anlamına geldiği için uygun değildir (Hançerlioğlu (1992)). Bu çalışmada önerilen erekli/ereksiz (*telic/atelic*) ve ereknokta (*natural endpoint*) terimlerinin yukarıda sözü edilen terimlerden farkı, *telic* sözcüğünün Yunanca kökeninden yola çıkılması ve erişme ve tamamlama hal türlerinde ulaşılan doğal uçnoktasının 'erek' olarak ifade edilmesidir. Liddell & Scott (1949)'a göre Yun. *telos* sözcüğünün anlamı şudur: "an end accomplished: the completion or fulfilment of anything" (başarıyla tamamlanmış/ulaşmış bir amaç, herhangi bir şeyin tamamlanması ya da gerçekleştirilmesi)

Kaynakça

_____. (1949). *Liddell & Scott's Greek-English Lexicon*. Oxford: Oxford Univ. Press.

- Binnick, R. (1991). *Time and the Verb: A Guide to Tense & Aspect*. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Boland, A. (2006). *Aspect, tense and modality: Theory, typology, acquisition*. Doktora tezi, LOT (<http://www.lotpublications.nl/index3.html>).
- Comrie, B. (1976). *Aspect*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Dahl, Ö. (1981). On the Definition of the Telic-Atelic (Bounded-Nonbounded) Distinction. P. Tedeschi & A. Zaenen (haz.) *Syntax and Semantics 14: Tense and Aspect*. New York: Academic Press. 79-90.
- Dahl, Ö. (1985). *Tense and Aspect Systems*. New York: Blackwell Publishers.
- Dik, S. (1989). *The theory of functional grammar: The structure of the clause*. Dordrecht: Foris Publications.
- Dik, S. (1997). *The Theory of Functional Grammar. Part 1: The Structure of the Clause*. K. Hengeveld (haz.). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Dilaçar, A. (1974). Türk Fiilinde Kılınşla Görünüş ve Dilbilgisi Kitaplarımız. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*. 159-171.
- Erkman-Akerson, F. & Ş. Ozil. (1998). *Türkçede Niteleme:Sıfat İşlevli Yan Tümceler*. Türk Diller Araştırmaları Dizisi: 22. İstanbul: Simurg Yay.
- Eyüboğlu, İ. Z. (1995). *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*. (2. baskı.) İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Hançerlioğlu, O. (1992). *Türk Dili Sözlüğü*. İstanbul:Remzi Yayınevi.
- Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınları.
- Iatridou, S., E. Anagnostopoulou, & R. Izvorski. (2000). Some observations about the form and meaning of the perfect. ms.
- ISO 704. (2000). *Travail terminologique- Principes et méthodes*. (2. baskı)
- Johanson, L. (1971) *Aspect im Türkischen*. Uppsala: Uppsala Univ. Press.
- Johanson, L. (1994). Türkeitürkische Aspektotempora. R. Thieroff & J. Ballweg (haz.) *Tense Systems in European Languages*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag. 247-265.
- Klein, W., Y. Li & J. Hendricks. (2000). Aspect and Assertion in Mandarin Chinese. *Natural Language and Linguistic Theory* 18: 723-770.
- Koç, N. (1992). *Açıklamalı Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Krifka, M. (1989). Nominal Reference, Temporal Constitution and Quantification in Event Semantics. R. Bartsch & J. van Emde Boas (haz.) *Semantics and Contextual Expression*. Dordrecht: Foris Publications. 75-115.
- Smith, C. (1997). *The Parameter of Aspect*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Tietze, A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı Cilt 1*. İstanbul: Simurg Yay.
- Uğurlu, M. (2003). Türkiye Türkçesinde "Bakış" ("Aspektotempora"). *Türkbilim* 5:124-133.
- Zülfikar, H. (1991). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. Ankara: TDK Yayınları 569.

Görünüş Terimleri Sözlüğü

accomplishment, protracted event	<i>tamamlama</i>
achievement, culmination	<i>erişme</i>
action	<i>eylem</i>
activity (multiple-event ~)	<i>çoklu (olay) edim</i>
activity, process	<i>edim</i>
adverb (time interval ~)	<i>zaman aralığı belirteci</i>
adverb (duration ~)	<i>süre belirteci</i>
adverbial (eventuality-level ~)	<i>olay düzeyi belirteci</i>
adverbial (perfect-level ~)	<i>tamamlık düzeyi belirteci</i>
adverbial (tense-level ~)	<i>zaman düzeyi belirteci</i>
adverbial, adverb	<i>belirteç</i>
Aktionsart, mode of action, lexical aspect	<i>kılınış</i>
anterior	<i>önceki</i>
anteriority	<i>(zamanda) öncelik</i>
aspect de l'accompli	<i>tümlenili görünüş</i>
aspect de l'inaccompli	<i>tümlenilsiz görünüş</i>
aspect, aspectuality, grammatical aspect	<i>görünüş</i>
bound, boundary	<i>sınır</i>
bound (explicit ~)	<i>belirtilmiş sınır</i>
bound (implicit ~)	<i>örtük sınır</i>
bound (intrinsic ~)	<i>içsel sınır</i>
bound (lower ~)	<i>alt sınır</i>
bound (upper ~)	<i>üst sınır</i>
boundary (initial ~)	<i>başsınır</i>
boundary (terminal ~)	<i>sonsınır</i>
boundary (left)- LB	<i>sol sınır</i>
boundary (right)- RB	<i>sağ sınır</i>
bounded/unbounded, delimited/non-delimited	<i>sınırlanmış/sınırlanmamış</i>
boundedness	<i>sınırlılık</i>
change of state	<i>durum değişikliği</i>
clash of features	<i>özellik çatışması</i>
complete	<i>bütüncül, tamam</i>
completed	<i>tamamlanmış</i>
completion	<i>tamamlanma</i>
completive aspect	<i>tamamlamalı görünüş</i>
continu/non-continú	<i>sürekli/süresiz</i>
continuative (continuous) aspect	<i>devam etmeli görünüş</i>
control (+/- ~)	<i>denetim</i>
count/non-count	<i>sayılabilir/sayılmaz</i>
cumulative reference	<i>yığılmalı gönderme</i>
décessif	<i>bırakmalı görünüş</i>
divisibility, subdivisibility	<i>bölünebilirlik</i>
divisible/non-divisible	<i>bölünebilir/bölünemez</i>
durative, continuous, non-stative	<i>sürer(li)</i>
durativity	<i>sürerlik</i>

dynamic (+/- ~)	<i>devinimli</i>
dynamism	<i>devinim</i>
endpoint	<i>uçnokta</i>
endpoint (final ~), terminal point	sonnokta
endpoint (initial ~), beginning point	başnokta
endpoint (natural ~), set terminal point, natural	ereknokta
terminal point	
event (multiple~)	çoklu olay
event (single~)	tekli olay
event structure	olay yapısı
event, eventuality	<i>olay</i>
experience (+/- ~)	deneyim
extended interpretation	genişletilmiş yorum
frequentative aspect	<i>yinelemeli görünüş</i>
habitual aspect	<i>alışkanlık görünüşü</i>
homogeneity	<i>türdeşlik</i>
homomorphism	<i>eşbiçimlilik</i>
immediate prospective aspect	çok yakın gelecek görünüşü
imperfective paradox	bitmemişlik çelişkisi
imperfective viewpoint	<i>bitmemişlik bakış açısı</i>
inception	başlama
inceptive, ingressive aspect	<i>başlamalı görünüş</i>
inchoative aspect	<i>girişmeli görünüş</i>
incremental theme	artımlı nesne
internal stage	iç aşama
internal temporal constituency, temporal constitution	<i>zamansal içyapı</i>
interrompu/non-interrompu	<i>kesikli/kesiksiz görünüş</i>
itératif-fréquentatif	<i>kezleme</i>
iterative aspect	<i>üstüsteli görünüş</i>
lexical focus	sözcüksel odak
mereological approach	<i>parça yapısı yaklaşımı</i>
neutral viewpoint	sıfır bakış açısı
non-detachability	ayrılmazlık
non-durative, momentaneous, instantaneous, punctual	anlık
order & overlap relations	sıralama ve örtüşme ilişkileri
part-whole relations	<i>parça-bütün ilişkileri</i>
perduratif	<i>süregelmeli görünüş</i>
perfect (~ of recent past)	yakın geçmiş tamamlık
perfect (~ of result)	sonuçlu tamamlık
perfect (existential ~)	tikel tamamlık
perfect (experiential ~)	deneyimsel tamamlık
perfect (universal ~, continuative ~, ~ of persistent situation)	tümel tamamlık

perfect aspect	tamamlık görünüşü
perfect constructions	tamamlık yapıları
perfect time span (PTS)	tamamlık zaman aralığı
perfective viewpoint	<i>bitmişlik bakış açısı</i>
periphrase	<i>dolaylamalı, çevrik söz</i>
periphrastic structure/construction	çevrik yapı
perspectival aspectuality	görüş açılı görünüş
phasal aspectuality	evreli görünüş
phase	evre
phase (distinguished ~)	ayrıcalklı evre
position	konum
posterior	<i>sonraki</i>
posteriority	<i>(zamanda) sonralık</i>
process	<i>süreç</i>
progressive aspect	ilerlemeli görünüş
property (individual/object-level ~)	öz nitelik
property (participant ~)	katılımcı özelliği
property (stage-level ~)	geçici nitelik
property (subinterval ~)	altaralık özelliği
prospective aspect	<i>yakın gelecek görünüşü</i>
punctuality	birandalık, sürmezlik
quantificational aspectuality	nicelemeli görünüş
quantization, quantification	<i>niceleme</i>
quantized reference	nicelemeli gönderme
reading (closed ~)	kapalı (uçlu) okuma
reading (open ~)	açık (uçlu) okuma
reading (unique ~, existential ~)	tikel okuma
reading (universal ~)	tümel okuma
reference point, point of orientation, reference time	<i>gönderme noktası</i>
résultatif-terminatif	<i>sonuç görünüşü</i>
semelfactive, happening, point	(bir) anlık edim
shift (interpreted situation type ~)	yorumlanmış hal türü
shift (situation type ~)	kayması
simultaneity	hal türü kayması
simultaneous	<i>eşzamanlılık</i>
situation type (basic-level ~)	<i>eşzamanlı</i>
situation type (derived-level ~)	basit hal türü
situation type, state of affairs	türemiş hal türü
stage (inner ~)	<i>hal türü</i>
stage (preparatory ~, preliminary ~)	orta aşama
stage (result ~)	hazırlık aşaması
stage property	sonuç aşaması
stage structure	aşama özelliği
state	aşama yapısı
	<i>durum</i>

state (dynamic ~)	devinimli durum
state (post~)	durum sonrası
state (pre~)	durum öncesi
state (resultant ~, result ~, consequent ~)	sonuçlanan durum, sonuç durumu
state (source ~)	kaynak durum
state (static ~)	durağan durum
state (target ~)	erek durum
static, non-dynamic	<i>durağan</i>
subinterval	<i>altaralık</i>
super-lexical morpheme	sözcüküstü biçimbirim
telic/atelic (+/- ~)	erekli/ereksiz
telicity	ereklilik
temporal location	(zamanda, zaman çizgisindeki) yer
temporal modification	zamansal niteleme
temporal perspective	zamansal görüş açısı
temporal schema	zaman şeması
temporal/aspectual features	<i>zaman/görünüş özellikleri</i>
termination	sonlanma
terminative, egressive, cessative aspect	sonlanmalı görünüş
time interval, time span	<i>zaman aralığı</i>
time line, temporal line, temporal axis	<i>zaman çizgisi</i>
time of the situation, event time	<i>olay zamanı</i>
time of the utterance, speech time, utterance time	<i>konuşma zamanı</i>
time-relational approach	zaman-ilişkisel yaklaşım
topic time, assertion time	konu zamanı
total affectedness	tamamen etkilenmişlik
verb constellation	eylem takımı
viewpoint	<i>bakış açısı</i>
visibility	görünürlük

Yard. Doç. Dr. Mine Güven
 Beykent Üniversitesi
 İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümü
 İstanbul
mineguven@beykent.edu.tr

Kabataş, Orhan (2007). *Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlüğü*.
Ankara: Öncü Basımevi. 720 sayfa.

İlkay Gilanlıoğlu
Doğu Akdeniz Üniversitesi

Sözcüklerin kökenbilim açısından kaynağını ortaya çıkararak kapsam ve derinliği olan sözlükler hazırlamanın güçlüğü dikkate alındığında, Orhan Kabataş'ın (2007) *Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlüğü*'nün kayda değer bir eser olduğu açıktır. Saracoğlu (2004), Hakeri (1982, 2003); Gökçeoğlu (1997) gibi Kıbrıs Türkçesinin söz varlığını belirlemeye yönelik öncü çalışmaları izleyen bu sözlük, hem kapsam hem de sözcüklerin kökenbilimsel özelliklerinin sunulmuş olması açısından Kıbrıs Türkçesi konusunda bir ilktir.

Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlüğü (Kabataş, 2007) önsöz hariç 8 bölümden oluşmakta ve toplam 720 sayfa içermektedir. Bu bölümler sırasıyla şunlardır: Arap harfleri için transkripsiyon işaretleri, Yunan harfleri için transkripsiyon işaretleri, Kısaltmalar, Kıbrıs Türkçesinin sesbilgisi özellikleri (Giriş, Sesbilgisi, Korunan sesler, Ses olayları, Ses değişimleri), Sözlük (A'dan Z'ye), Kaynakça, Kıbrıs Rumcasında kullanılan Türkçe ödünclemeler ve Dizinler.

Kıbrıs Türkçesi'nin sesbilgisi özelliklerinin incelendiği bölümün *Giriş* kısmında öncelikle Kıbrıs Türkçesi konusunda genel tarihsel bilgiler verilmekte, ardından da birtakım “yanılığara” dikkat çekilmektedir. Tartışma konusu “yanılığara” özete şunlardır: (a) terimce (“Kıbrıs Ağızları” yerine “Kıbrıs Ağzı” teriminin kullanılması); (b) Kıbrıs Türkleri'nin coğrafi köken haritası (geniş bir Anadolu illeri yelpazesini kapsayan bir harita yerine Konya ve yöreleriyle sınırlı bir haritanın öne sürülmesi); (c) Kıbrıs Türkçesi'nin sesbilgisi incelenirken karşılaştırıldığı dil (“Eski Türkçe (XIII. yy. öncesi), Eski Anadolu Türkçesi ve Anadolu ağızlarının söz varlığı” yerine “çağdaş Türkiye Türkçesi'nin ölçünlü dili” (s. 23-24) ile karşılaştırılması).

Yazar, ayrıca Kıbrıs Türkçesi'nin ağırlıklı olarak Kıbrıs Rumcası ve Yunanca olmak üzere İngilizce, İtalyanca, Arapça ve Farsça gibi dillerden de etkilendiğini gösteren ödüncleme, biçimbilim, sesbilim ve sözdizim alanlarından örnekler sunmaktadır.

Bilimsel bir yöntemle hazırlanmış olduğu belirtilse de (s.10), sözlükte birtakım eksik, hata ve tutarsızlıklar görülmektedir. Sözcük tanımlarının bazıları kapsam bakımından yeterince açık değildir. Örneğin, *bumburis et-* <Rum. *bumburos* πομπουρος, ‘herşeyi bozmak, dağıtmak’ olarak tanımlanmıştır (s.129). Oysa ... *şu Kıbrıslının da sesi sedası/ bumburis edilmiş bostana döndü*. örneğinde olduğu gibi bu eylem ‘neredeyse kökünden kesilmiş/budanmış’ anlamı taşımaktadır (bkz. Kabataş 2007:129). Farklı kullanımları verilmemiş olan sözcüklere bir örnek ise *buri* <Rum. *burin* πορρίν ‘yumuşak bir tür taş’ (s.131-132) sözcüğüdür. Bu anlamının yanı sıra *Süt buri (buri) oldu*. tümcesinde olduğu gibi ‘sütün bozulması sonucunda oluşan tortu’ anlamını da taşımaktadır. Buna